

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA
Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

"Si Mac Donald espera conduir la S. D. N. cap una pau objectiva, haurà de començar per esborrar la impressió de rudesia i d'egoisme que ha creat a La Haia el seu ministre de Finances."

BRAILS福德 (laborista anglès).
Article publicat a la revista *New Leader*.

Una conversa amb Marcellí Domingo

Marcellí Domingo és a Barcelona. L'interviui amb ell és obligada. En el moment de trencar-se l'Aliança Republicana i de sortir a l'activitat pública una nova força — el partit republicà socialista —, aquest home, inquiet i teòric alhora, pot dir quelcom interessant als nostres lectors. És cert que ja li han fet altres entrevistes, que ell mateix ha situat la seva posició en articles, però d'una conversa poden sortir matisos nous i noves directives. Avui defineix rotundament una posició que fins ara havia estat d'una vaguetat encisadora.

L'Aliança ha fracassat

— Perquè l'evident i inconciliable disformitat entre els qui la constituïrem la feia ineficax i inoperant. L'Aliança es proposa, en primer terme, unir tots els republicans; després, unir entorn dels republicans totes les altres forces d'esquerra. Això no s'ha aconseguit. Dissoldre un pacte no representa pèrdua de cap mena per a les forces que l'han convingut si cada una d'elles ha mantingut la seva personalitat i pot afirmar-la en el moment que el pacte és ja impossible. El que representa una desfeta ètica és mantenir el rètol del pacte quan tan sols existeix una de les parts pactants.

— Creieu que si Lerroix no hagués escrit el manifest s'hauria evitat la desfeta de l'Aliança?

— Marcellí Domingo triga a respondre. Es donà compte que no és tan sols ell qui se n'ha anat de l'Aliança, sinó els noms d'uns quants intel·lectuals que volien intervenir en la cosa pública pel goig de donar-li un valor democràtic. Després diu, tot aplanant els fulls d'un llibre.

— Sí, potser sí...
— Hi ha una pausa. Seguim el diàleg. Sentir fer projectes a Marcellí Domingo és com veure'ls realitzats. Amb això s'assembla a Francesc Cambó.

La prova històrica del partit republicà

— Què pensa fer el partit republicà socialista?

— Llavors Marcellí Domingo es recolza als braços de la butaca, s'hi endinsa, es situa bé com aquell que ha de parlar llarg i comença a explicar ampliament el seu pensament. És la primera vegada que això passa d'ençà que es parla del partit.

— El partit republicà socialista no és una dissidència que s'organitza, sinó una dilatació aspiració col·lectiva que busca l'instrument per a imposar-se. De totes maneres, si fos una dissidència espiritual tampoc fóra innoble. Les dissidències poden ésser infectes i repulsiues si les mena una petita ambició de govern, però quan les dirigeix un desig de claredat, d'honestat política, mereixen l'afecte de tothom, fins i tot dels adversaris. Però en el cas actual la constitució del nou partit no és dissidència, sinó el convenciment que al republicanisme històric se li planteja el problema més greu i apremiant de la nostra època. No pot ressuscitar el passat; el socialisme no pot ésser el futur immediat i no se surt del present perquè el republicanisme manca de l'impuls que cal per a decidir. Cal donar-li aquest impuls desvelant entorn d'ell un ferm entusiasme i deu disposar-se a ésser una garantia de govern. És a dir, més sintèticament: no hi ha prou amb ésser un ideal sense organització, ni una organització sense ideal: ha d'ésser alhora un ideal i una organització; ha d'ésser, com escrivia Arnold Toynbee, un ideal que s'apoderi de l'imaginació i un pla intangible i clar per a posar aquest ideal en pràctica.

— I això, com? — diem estrenyent la pregunta perquè la resposta sigui ben concreta i ben definidora del present polític.

— El partit republicà socialista aspira a ésser el republicanisme de la nostra generació, de la generació de la postguerra, sensible i responsable davant les exigències i els problemes que no es presentaren ni coneixien les generacions anteriors. Hi hagué el republicanisme magnífic de la generació dels homes del 73: el de Pi i Margall, el de Salmerón, fins i tot el de Castellar; seguí el republicanisme de la generació d'En Lerroix, amb característiques ben definides... La nostra generació ha de matisar, definir i fecundar el republicanisme de la nostra època cercant en la tradició dels homes del 73 i les concordàncies amb els partits radicals d'Europa, la seva veritable fesomia. Es pot considerar això com una dissidència?

— Sembla que no...
— Ans al contrari, és el propòsit de sotmetre el republicanisme d'ara a la seva prova històrica: veure si les velles esquadres serveixen per a disciplinar les noves multituds i satisfer les noves exigències i enlairar el republicanisme desarticulat, amamentant sol als interessos locals, a un gran partit nacional d'afirmacions i decisions definitives.

— Però, com pensem organitzar democràticament aquest partit?

— En un Congrés, que es discutiran les

solucions concretes i radicals que en els problemes de l'escola, de l'organització i forma d'Estat, de l'exèrcit, de la terra, de la indústria, del comerç, de les lleis socials, de la sobirania del poder civil, del sufragi i del Parlament s'han de tenir.

— El nou partit pensa absorbir d'aquesta manera les altres forces republicanes?

— No. Per què? Crec, sincerament, que a la seva dreta pot haver-hi i deu disciplinar-s'hi un republicanisme de tipus conservador en el qual, entre altres forces, es veuin representades les altres forces antimonàrquiques, o bé els liberals de la forma monàrquica que en l'hora d'un possible traspass engruixeixen les forces properes als seus sentiments. Com succeí a França, en la seva hora republicana.

— Així, tot s'organitza tenint present tan sols el que pot venir?

— No, no, no... El partit republicà socialista no es desenten pas del moment actual. Cal els homes que organitzem el partit considerem indispensable una intel·ligència amb totes les forces i personalitats que coincideixen en aquest programa mínim ben senzill i clar: República i Parlament. Aquest programa, a part els matisos que ens qualifiquin, ha de mantenir-se.

— Reposeu una mica. Ara hem de fer una pregunta cabdal a Marcellí Domingo: les relacions d'aquest partit amb Catalunya. Dona interès a la resposta no tan sols els propòsits que pugui tenir el líder republicà socialista, que té opinió i electors a Catalunya, sinó la nova Fundació Valentí Mir, les concepcions polítiques de Rovira i Virgili, darrerament manifestades, i tot el moviment d'aquests temps darrers...

Les relacions del partit republicà socialista amb Catalunya

— I ara, amic Domingo, cal respondre a això: ¿Quina intervenció tindrà a Catalunya el partit republicà socialista? ¿Organitzarà el partit també, a la resta d'Espanya o, tenint en compte les modalitats del país, deixarà als elements republicans, estrictament catalans, el propòsit i el fi d'una organització republicana autònoma per a pactar després amb ells?

— A Catalunya existeixen dos aspectes ben definits: el de la política de Barcelona i el de la política de la resta de les poblacions catalanes. Possiblement el de les poblacions catalanes podria integrar-se al partit republicà socialista. El republicanisme que s'organitza a Barcelona, amb aspiracions iguals a les del nostre partit, perdria autoritat i volum si fos partidari d'aquesta integració. Jo crec que per a la major eficàcia política, Catalunya deu constituir un partit republicà socialista amb personalitat pròpia i amb independència.

— Llavors?
— La federació ha d'ésser la forma de la seva incorporació a la política general.

Un Kerenski

— El republicanisme, doncs?...

— Oh, no. El republicanisme el veig d'extraordinàries i insuperables probabilitats si el republicanisme organitzat sap, amb una direcció austera, una disciplina enèrgica i un programa categòric, absorbir la dilatada opinió republicana que, per la seva qualitat i quantitat d'esperances i de crèdit, compta com mai en l'ambient peninsular. Això constitueix la prova històrica de què parlava i a la qual el republicanisme està sotmès en aquests instants. Si reneix el vell mite de la unió i s'encarara en ell considerant delictiva tota renovació i dissidència, tot propòsit d'europeïtzació, i heretgia tota idea que vulgui ésser organ de combat i de govern eficient, no sols desertarà de la seva responsabilitat, sinó que no podrà justificar mai no haver sabut aprofitar una situació semblant. Avui pot ésser ell qui obri pas a la Història. Si no sent la noble ambició d'aquesta obra gloriosa, la Història podrà donar un pas endarrera o escriure's sense ell o contra d'ell. És el mateix instant de Kerenski; d'un Kerenski que aprengui en el passat rus a saber arribar en les hores definitives fins als límits que permet la consolidació del règim que dirigeix. I, vaja, no parlem més de política...

Llibres, llibres i teatre

S'alça Marcellí Domingo. Una mecanògrafa li ha donat les proves d'uns llargs escrits a màquina.

— Feina política, ja?

— Sí i no. Llibres. Però llibres polítics a la fi. Un dia d'aquests surt en llibreria la meua darrera obra, *Una dictadura en la Europa del segle XX*. És un estudi de les autocràcies europees, principalment del feixisme. Va dedicat com a homenatge a la sagrada memòria de Matteotti. Ara me'n vaig a Tortosa. Vull passar-hi l'estiu. Acabaré dues llargues obres: *A dónde va España?*, en la qual estudio el país des dels Reis Catòlics fins a la Dictadura. És el procés dels motius de la decadència espanyola i l'obra personal dels Austrius i Borbons ocupa en el llibre un gran espai. L'altra obra es titula *La República*. Aquesta obra l'escric des de fa molts anys. En ella fixo la meua posició, i per tant la del republicanisme del nostre temps, davant de tots els problemes que tindrà plantejats el dia que pel seu esforç i mèrits tingues les responsabilitats del Poder.

— I ja no pensem més en el teatre?

— Sí. Generalment escric les obres de teatre a la presó. Quan els successos de Sant Joan, vaig escriure *Encadenadas*. Ara, he escrit *Victoria*. Amb això aconsegueixo poblar la cella tancada de personatges amics a l'esperit. Converso i somio amb ells. Em fa goig donar-los vida. Els veig. Em fan companyia. Me'n fan tanta, que quan surto de la cella i torno a la convivència amb els éssers normals m'arriba a creure que és llavors quan entro certament en un món de ficcions.

— Així, amic Domingo, és tota una teoria de teatre d'avantguarda.

— I la conversa llavors pren un vol íntim que no té res a veure amb l'objecte i finalitat de la visita.

Nota. — Desaparegudes a darrera hora les circumstàncies que ens impedièn de publicar aquest interviu, preguem al lector que no faci cas d'una nota inserida a la pàgina 3 anunciant-ne l'ajornament.

MIRADOR INDISCRET

"La Voz de su Amo"

Chabàs, us excediu tanmateix.

El vostre lleialisme, demostrat amb els testimoniatges gairebé anònims que l'Estelrich recull i publica, no ens ha fet impressió.

Per defensar un càrrec basta fer la feina que comporta. Sortir a defensar l'amo és un excés de zel que l'amo no agraeix perquè ho creu una estricta obligació, i els lectors no donen valor a la defensa quan saben que entre defensat i defensor hi ha relacions d'amo i dependent.

Ara, si els vostres articles del *Diario de Barcelona* (reproduïts a *La Veu*, dies 10 i 14) us són comptats com hores extraordinàries...

Josep Pla, als Balcans

Ha arribat a Barcelona la notícia que Josep Pla se'n va als Balcans.

Hi va per negocis avícoles? No ho creiem. Al seu amic de Berlín, el filòleg Robusté (això de filòleg és una afirmació d'En Pla), els negocis d'aquesta mena li sortiren molt malament per aquelles terres.

Hi va per escriure? Si és així, ho celebrem. En Pla treu més rendiment, com a escriptor, de voltar pel món que no pas de voltar per la Via Laietana.

En el dubte, abstenció

Els jugadors de l'Europa foren obsequiats amb un àpat, dimecres de la setmana passada. Com de costum, el club invità reporters esportius al sopar.

S'açostava el dia d'aquest i un diari que surt un cop a la setmana, i precisament el dia de màxim interès per les ressenyes, no havia rebut cap invitació.

El redactor senyor S., de l'Aludida publicació, telefonà al senyor Fontanet, de l'Europa:

— Mireu, com que entre setmana no s'açosta ningú a la redacció, feu-me dur la invitació a casa.

Després, el senyor Fontanet tornava a ésser cridat al telèfon: era el redactor senyor V., del mateix periòdic:

— Si envieu la invitació a la redacció, es perdrà. Més val que me la feu portar a mi.

— És que ja he dit a En S....

— En S. ja no pinta res.

Per fi, un tercer redactor, el senyor M., telefonà al senyor Fontanet:

— I la invitació per al sopar d'avui? No l'heu pas enviada a la redacció?, etc., etcètera.

Potser fou per no haver de triar entre tants sollicitants, que al sopar de l'Europa no hi havia cap redactor d'aquell periòdic.

Un drama a "La Veu"

L'altre dia es va presentar un senyor a la redacció de *La Veu*. El bon home, que es veu que era tímid, presentava un aire molt esparverat. A més a més, parlava amb molta dificultat.

— Perdonin — va dir — que hi ha el senyor Llapicena i Melacho?

— El senyor Pellicena i Camacho, voldrà dir! No, no hi és.

El visitant va quedar desolat.

— Perdoni — va afegir —; que podria veure doncs el senyor Llubarro Costellada?

— ...!!!
— O bé el senyor Marran i Favoral...
Hi va haver un silenci terrible. En Navarro Costellada va esgarriar-se.

— Aquest home ens pren el pèl!
— Vatau Zeus — intervingué En Farran i Mayoral — deu ésser algun bromista de Mirador!

Rigorosament històric. Ara que pel cas que els de *La Veu* tinguin interès a fer-nos rectificar, ens apressem a dir que això no ha passat mai.

La moral a la platja

A l'entrada de l'església parroquial de Sitges hi ha un cartell de gran tamany que conté tota mena de bons consells adreçats a les noies que es dediquen a la natació i que, com ja es pot suposar, fan referència al vestit de bany.

La conclusió que treu de totes les consideracions que hi exposa és certament remarcable. Diu:

«La proccadon no es un estímulo para el deporte, sino que es causa de fatiga y debilidad.»

Qui sap?

El poeta Perarnau ha guanyat un altre premi en uns Jocs Florals organitzats pel Círcol Catòlic de Badalona.

La poesia premiada es diu: *Ciutat marineria*; lema: «Aixeca el pal del teu destí».

El poeta Perarnau va assistir a l'acte i al lunch amb el qual van ésser obsequiats els poetes. Hi havia, entre altres, En Roig i Llop i En Rosquelles i Alesau. El que va tenir més èxit entre les senyoretetes fou En Perarnau.

Qui sap si en un d'aquests viatges pels pobles de fora trobarà pubilla rica.

Un drama

Un vigilant amic nostre — ja ho podem dir, és un vigilant de la Rambla de Catalunya — va anar darrerament a fer-se visitar per un metge. Feia temps que l'home no es trobava gaire bé i va voler sortir de dubtes d'una vegada.

El metge el va auscultar, el va interrogar, el va palpar de dalt a baix i en va treure les següents conseqüències:

— Miri, vostè ha de començar per no sortir de nits...

— Però, senyor, si em guanyo la vida fent de vigilant!

— ...!!!

Un "Patufet" per a la gent gran

El canonge Cardó sembla que no està gaire content d'*El Matt*. L'altre dia en parlava davant d'uns amics.

— Què hi farem! — va dir — aquests Junoy i Capdevila no em volen creure... Diuen que el diari surt tan ben fet, però al meu entendre, ja us ho diré, em sembla el *Patufet* de la premsa diària catalana...

El Sr. Cambó, gramàtic

El Sr. Cambó és un home tan actiu que no té temps d'escriure correctament el català.

La prova és la seva carta dirigida a *La Publicitat*, que aquests dies ha estat un altre tema de conversa.

Hi ha uns *quins* relatius que ja no vénen ni a la ploma dels comunicants més espontanis dels diaris.

Es veu que no té l'Estelrich a prop per corregir-li els originals.

Quin idioma és això?

Un lector ens ha fet arribar a mans un imprès amb una capçalera que diu: «Amic Franco-Andorrane. Siège Social: Béziers», en el qual trobem, per exemple: «des carretes sont Afe y Deu sap cont se farants»; «nos altres berdades»; «Andorrants»; «seguiu, nos marcheu annos altres nobolem la rebolusio»; etc., etc.

Costa una mica d'entendre què volen els signants del document, però aquest paràgraf ho explica:

«Llandorra ses morta per falta de diregtiva? Llandorra ses morta perfata deconesament, llandorra, ses morta per falta des truccio; llandorra ses morta, perque lan bologude giqua moriu... i renunciem a seguir copiant, perquè tot el document és tan salvatge com el tros que en donem. El que podem dir és que els que l'han escrit es moririen de «falta des truccio» si això fos mal de mort.

Tothom es creia que els andorrans parlaven català, oi? Almenys els signants d'aquest document escriuen una cosa més rara que cap d'aquells patuesos que surten a *Oz*.

Un bibliòfil empedernit

Un dels dotze subscriptors a l'edició en paper Japó de les obres de la F. B. M. es ven l'exemplar, així que el rep, a un llibreter de vell, sota el secret més rigorós.

No es pot saber qui és aquest bibliòfil que segurament deu ésser víctima d'un compromís molt seriós.

No consta que comprí cap exemplar de l'edició ordinària.

Preferències "literàries"

Pel que es veurà, aquesta anècdota té algun temps. La vàrem recollir en una col·lònia estiuenca el nom de la qual no interessa perquè podia haver-se produït en qualsevol lloc, a Barcelona mateix, per exemple.

En un grup es parlava animadament de novel·les. Cada un deia les seves preferències.

— I a vostè — fa un xicot a una noia que no volem dir qui és —, quines novel·les li agraden més?

— A mi? Les de cretona.

Per aquell temps, efectivament, la plaga dels llibres rellegits amb retalls de roba de coixí feia estralls gràcies a uns quants refinadassos editors madrilenys.

La platja de Sant Sebastià

(Dibuix inèdit de Ricard Opisso.)

VARIACIONS SOBRE L'ESTIUEIG

OLOT I "TOROS"

L'important d'Olot, tots ho sabem, no és pas Olot mateix. L'important, repetim-ho, són els voltants d'Olot. Està clar que aquesta afirmació és tan absurda com ho fóra, per exemple, dir que el senyor Ambrosi Carrion és famós, no pels mèrits contrets per ell, sinó precisament pels veïns que viuen a la seva escala. No obstant, mentre en el cas del senyor Carrion una afirmació en aquest sentit seria d'una lleugeresa imperdonable, pel que fa referència a Olot la definició no pot ésser més exacta i vertadera. La part realment viva d'Olot la formen

— Doncs en aquesta plaça, encara que vostè no s'ho cregui, jo he vist torejar el Lagartijo.

Això ens ho va dir un membre de l'Institut d'Estudis Catalans. Mentrestant, van sonar les trompetes i van aparèixer aquell jove i aquell cavall que havíem vist abans d'entrar. Sembla que venien a demanar la clau. Hom els la va donar — al jove, no al cavall —, i en mig d'un entusiasme general va entrar la cuadrilla. La formaven sis joves que portaven sis gorres, sis pantalons negres, d'allò més cenyits, i sis jaquetes

Després, el senyor Malagrida es va arribar a Olot i es va dedicar a la filantropia. Comprà els terrenys del Pla de Llacs, els urbanitzà, i ell va construir-s'hi un palau impressionant. De les «cigarretes París» venudes a Buenos Aires n'ha quedat l'homeatge d'una *Avenida de la República Argentina* i d'un *Puente de Colón* que passa pel damunt del Fluvià amb la mateixa majestat que travessaria el Sena o el Rin.

Olot s'ha fet famós, també, per les extraordinàries tupinades del temps de les eleccions. En una ocasió es varen trobar front a front, com a candidats a diputats a Corts, el senyors Pere Sacrest i Pons i Tusquets. El primer, veient que la cosa anava mal parada, va voler permetre's la filigrana que l'acta li costés al seu contrinçant un ull de la cara. Va començar a escampar la broma que ell pagava els vots tan i tan cars. En Pons i Tusquets va començar a abocar pel broc gros i el pas d'aquelles eleccions ha marcat una època de prosperitat econòmica en la comarca olotina. El candidat triomfant va tenir, ben entès, el cens sancionat, però la broma li va costar uns cent mil duros. Naturalment, el senyor Pons i Tusquets es pot permetre tranquil·lament aquelles fantasies i no se'n va sentir ni aquella casa tan magnífica, de color de sabó Heno de Pravia, que posseïx.

L'lector olotí, per tant, està un sí i no és desmoralitzat. No és d'estranyar, doncs, que en certa ocasió tingués lloc l'escena que anem a contar. Era dia d'eleccions i un propagandista va anar a trobar dos pàgesos, que estaven a veure venir, tot prenent el sol a la vora d'un marge.

— I bé, com ho tenim això de les votacions? — els va preguntar amb aire insinuant.

— Sí, mireu — varen contestar els pàgesos amb tot sorneguer —, nosaltres parlàvem de cinquanta pessetes...

Olot, terra de pintors... Vayreda, Llavanera, iu Pascual, Mallol, Domènec Carles, Rafael Llimona, Galwey, han contribuït extraordinàriament a l'enorme fama pictòrica que gaudeix la comarca olotina. L'habitual d'aquells bassals està perfectament avesat a trobar cada deu passes un pintor encarat amb el paisatge.

No és d'estranyar, doncs, que el jovent de la colònia, en alguns dies d'avorriments s'hagin dedicat a la recerca de pintors amb el mateix esperit d'aquell que busca bolets. Cap al tard, podíem sentir alguna noia que tornava de la Font Mirxina i deia, tota desilusionada:

— Avui no n'he trobat cap!

El fet és que l'Iu Pascual té nou o deu automòbils. Uns, per anar a pintar paisatges a peu pla; altres, més potents, dedicats al paisatge muntanyenc. En fi: l'Iu Pascual té un automòbil per cada mena de paisatge. De manera que, quan el veuen sortir de casa seva, els veïns ja es poden dir: — Avui pintarà un quadret amb un prat tranquil i dues vaques al fons...

Olot, terra de carlins... Evidentment, però també els carlins d'Olot han evolucionat d'una manera considerable. Un d'ells, molt famós per cert, feia de tant en tant una visita, de rigorós incògnit, a una casa que en diuen l'Infern. Quan entrava el carlí famós, la mestressa apagava tots els llums per tal de donar-li tota mena de garanties d'impunitat. Quan se n'havia anat, la bona dona donava una discreta explicació als altres clients:

— Dispensin que els hagi deixat a les fosques, però era un senyor de tant compromís... El senyor Tal, afigurin-se!

Però no solament els carlins han estat famosos a Olot. Hi ha hagut també, cada república i un dels més coneguts, el senyor Jaume que li deien, era un home considerable. El senyor Jaume estava una mica delicat de salut. Un dia, un amic seu li va preguntar com es trobava.

— Res, home — va contestar —. Tota la nit que renege i encara no em trobo bé...

Quan la Guerra civil, els carlins van entrar bèl·licament a casa seva. El senyor Jaume va tenir la perfecta sensació que la seva fama de república l'havia perdut. No obstant, va proposar una solució transaccional:

— Si no us fa res — els va dir — mateu el meu pare, que és més vell...

JOSEP MARIA PLANES

DIUEN QUE...

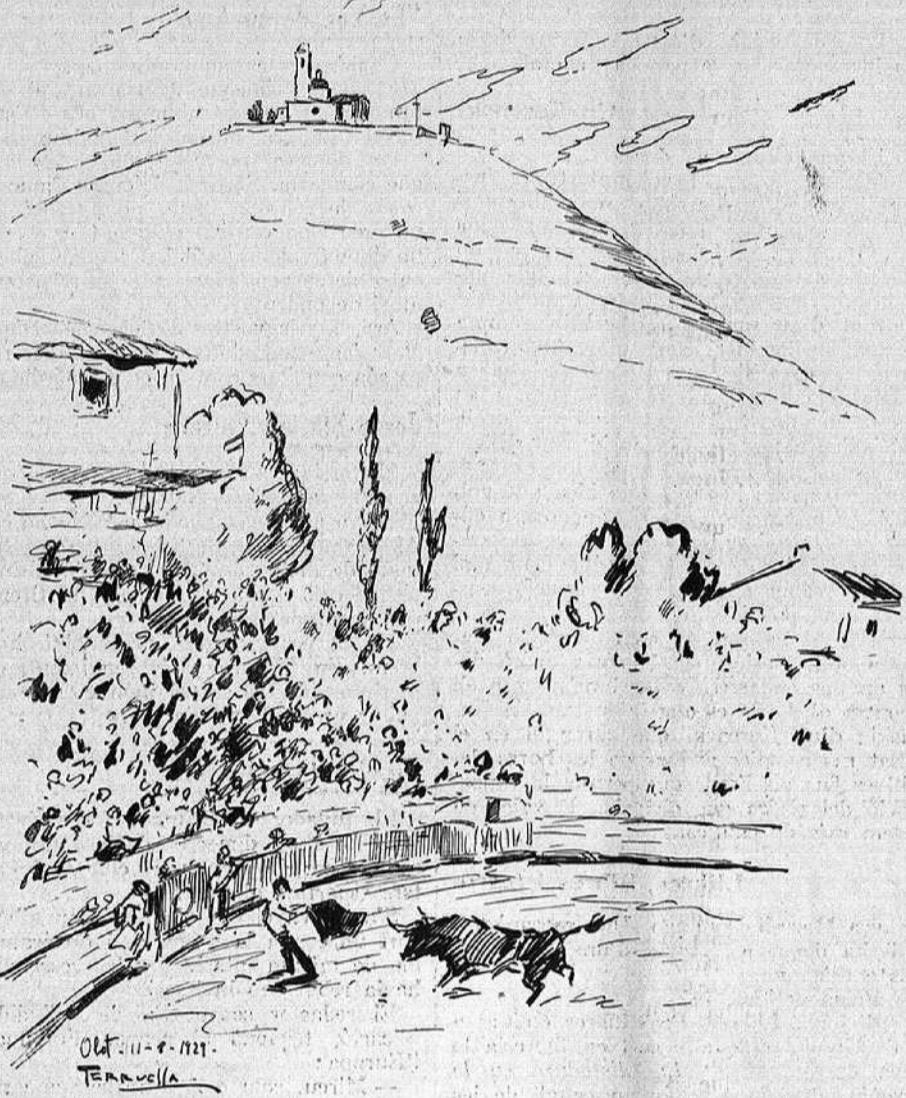
En Quim Borralleras, com moltes altres persones honorables, es lleva a l'hora de dinar. S'exceptuen d'aquest costum els dies que s'escau algun enterrament al qual calgui anar, perquè en Quim, gran sacerdot de l'amistat, sempre queda bé.

El mal és que els enterraments solen ésser una mica massa aviat, i un cop acomiadat el dol resten unes hores que en Quim, per manca d'entrenament, no sap com esmerçar.

Sol deixar-se caure a l'Ateneu, a fullajar revistes amb un cert ensopiment.

El majordom de la casa, el Francisco, així que el veu un dia a les dotze, li fa:

— Buenos dias, don Joaquín. ¿Qué, ha habido entierro hoy?

el paisatge d'Olot, la comarca d'Olot, les muntanyes d'Olot. La ciutat, de fet, queda reduïda a una versió, un sobre-entès acceptat per tothom en vistes a les conseqüències geogràfiques i administratives. Si no fossin el paisatge, la comarca i les muntanyes, es pot dir que Olot no existiria. Ara per ara, naturalment, no se'n pot pas prescindir, perquè bé ha d'haver-hi un nom que us serveixi de guia per adreçar les cartes als artistes que pinten el paisatge, als estudiants que el gaudeixen i al senyor Malagrida.

Per cert que, pel que fa referència al paisatge, mai com en aquest cas es podria aplicar amb més èxit aquella famosa dita de Oscar Wilde que «la naturallesa copia de l'art». Doneu un tomb pels voltants d'Olot i de seguida haureu descobert que la cosa que més s'assembla al paisatge d'Olot són precisament les pintures dels artistes de l'escola olotina. Encara que aquestes coincidències, en matèria d'art, cada dia són menys apreciades, val la pena de remarcar aquesta extraordinària fidelitat al model que guarden els pintors d'Olot. El verd dels prats és aquell mateix verd que haureu vist a la Sala Parés o a les Galeries Dalmau, i, si fos possible de posar la signatura d'Iu Pascual o de Francesc Vayreda a l'angle inferior dels cristalls del cotxe en el qual feu el viatge, us semblaria que, en lloc d'anar per una carretera, el que feu és visitar amb una certa pressa una exposició de pintures.

El diumenge, dia 11 d'agost, la ciutat d'Olot oferia una animació d'aquelles que els actius responsables dels periòdics anomenen extraordinària. Un reguitzell d'automòbils feien de les seves pels carrers de la població. Per les voreres, el vermell de les barretines dels pàgesos posava una nota alegre entre la corria de gent. Què passava? Passava, senzillament, que hi havia toros. Qui diu toros, diu una *grandiosa becerrada a benefici de la Cruz Roja y Centros Benéficos de la ciudad*, que, de fet, és el que reserven els programes.

Vàrem arribar a la plaça. Una infinitat de cotxes magnífics oposaven el prestigi de la seva ripolinada perfecció a l'espectacle trist de les pobres parets de la plaça de braus. Un jove distingidíssim, vestit amb l'uniforme equestre de pagès andalús, estava dalt d'un cavall, també jove i també distingit. Tots dos estaven un xic nerviosos i el segon — volem dir el cavall — treia una artística bromera per la boca.

Entràrem a la plaça. Estava completament plena. L'espectacle, a punt de començar. A la banda del sol hi havia el poble, els carabiners frances de servei i alguns maris tristes de la classe mitja. A l'ombra, naturalment, hi seia el món distingit. El bo i millor d'Olot, de la colònia d'Olot i de totes les colònies dels voltants. En general, molt jovent; la majoria de Barcelona. El mateix públic, si fa no fa, dels tres dansants que fan al Ritz a les tardes d'hivern.

La plaça de braus d'Olot és molt antiga i molt petita. La pedra és d'un color sinistre, tirant a negre. Més que per a matar-hi braus o vedelles, aquell edifici sembla destinat a matar-hi homes, però no pas entre l'enforcada heroica de les banyes, sinó gràcies a les eines tristes del patibul. La plaça està assegurada als peus d'una muntanya, al cim de la qual hi ha una ermita alegre com un gallaret. En aquesta ermita s'hi deuen fer uns aplecs molt notables i la plaça de braus sembla una cassola recremada que algú, des de l'ermita, va llençar muntanya avall, després d'haver-hi cuit bacallà de mala qualitat.

blanques d'aquelles que duen els venedors de cacauts i els toreros durant la seva adolescència. Això ho exigeix el protocol de les *becerradas*.

Els matadors eren dos: el jove Torres, molt conegut a Barcelona i que, segons males llengües, viu a la Pedrera del Passeig de Gràcia, i el jove Satrustegui, germà d'un altre jove que també es diu Satrustegui, que s'ha fet famós corrent amb automòbil. És a dir: dos nois de casa bona, plens de afició i de filantropia.

Un cop de trompeta i vet aquí que surt el primer vedell. És de color negre. Malgrat això, gasta una bona fe que enterneix; se'n va darrera la capa amb un entusiasme completament joventol. La mateixa inexperiència demostra a l'hora de les banderilles. Les hi claven una a una, perquè no sigui dit, i finalment arriba l'hora de matar-lo. El jove Torres es treu la gorra, fa una contracció de boca reixidíssima que li permet sortir un parell de dits més la seva mandíbula belmontiana, i s'encara amb el vedell. Dos minuts després li etziba la primera estocada. El vedell no es dona per al·ludit. Ve el segon cop de sabre. El vedell s'hi asseu. Arriba el tercer, i la bèstia s'hi ajeu. Quatre galifardeus l'agafen per les banyes i li comencen de clavar punyalades a la nuca. El jove Torres, amb l'estoc, el punxa allà on pot. Finalment, el vedell fa amb les cames aquell tremol de les emissions telegràfiques i els altres el deixen per mort. El jove Torres, gorra en mà, al mig de la plaça, recull les ovacions. És la glòria. Tot d'un plegat, sent un esbufec sospitos al seu darrera. Es gira, i... és el vedell que s'ha tornat a aixecar. Tornem-hi: segona sessió de burxades al clatell de la pobre bèstia. Sembla que ara és el k. o. definitiu.

Un senyor alemany que seu a la nostra vora, es treu el mocador, s'eixuga el front, i diu, amb un gran sospir d'alleujament:

— Por fin han matado el vaca!

L'estiueig, a Olot, va tenir una època realment brillant. Sembla, però, que el clima no era propici a la propagació del matrimoni i la majoria de forasters varen començar d'emigrar cap a Camprodon i Puigcerdà. Altrament, la penúria de comunicacions feia que l'agafar, cada dissabte, el famós «tren dels marits» constituís una performance excessiva per a les possibilitats heroiques d'aquesta soferda classe. Breu: l'estiueig a Olot ha quedat reduït a una vida migrada i tranquil·la.

Altrament, Olot posseïx una població indígena massa considerable perquè la invasió forastera pugui adjudicar-se l'hegemonia de les iniciatives estiuenques. La societat local manté un criteri particularista i això fa que els festivals del Casino Olotense transcordin entremig d'una freda hostilitat.

Parlar d'Olot i no citar el senyor Malagrida, seria, no cal dir-ho, una cosa imperdonable. El senyor Manuel Malagrida és el propietari més considerable d'Olot i el màxim prestigi local. La història d'aquest varó és realment exemplar i és solament en aquest sentit instructiu que pensem explicar el que segueix: Fa una pila d'anys, el senyor Malagrida va anar a Buenos Aires a presentar als argentins uns cigarrets que en deien cigarrets de París. A l'Argentina encara no havien vist mai cigarrets fetes i el senyor Malagrida es va fer milionari en quatre dies. Va tornar a Barcelona gloriós i triomfant, i per tal de celebrar-ho va obsequiar les amistats amb un àpat apoteós que va tenir lloc al Colón. Hom es va menjar vint plats, un darrera l'altre.

D'exàmens

En Trias de Bes, catedràtic de Dret Internacional, s'extenua provant de treure d'un mutisme exasperant un alumne lliure, grassonet i rosadenc.

— Fixi-s'hi bé, home; pari atenció. No recorda el nom de la ciutat on fou signat el famós tractat de...?

L'alumne gualta el sostre amb una persistència dolorosa.

En Trias de Bes l'ajuda: — Sí, home; hi intervingueren personalitats d'anomenada en el món europeu: Briand, Stresemann...

L'alumne sembla animar-se una mica. En Trias insinua: — No ha sentit parlar mai de l'esperit de...?

L'alumne res. L'il·lustre professor insinua més i l'alumne crida gairebé, entusiasmat: — Ah!... sí!... sí! Amsterdam!

— Això mateix, home. La ciutat de les Olimpíades! acaba En Trias de Bes, aclaparant, mentre l'alumneriu, satisfet, rosadenc i tendre.

Un lapsus de mundologia

L'Angel Samblancat l'altre dia, des d'*El Diluvio*, ens descrivia la Côte d'Azur i ens parlava dels noms d'algunes vil·les i xalets de Niça i Cannes.

Deia que alguns d'aquests noms eren catalans, com per exemple *Mon Repos*. Y esto no es cuento, alegia satisfet i meravellat que el català hagués ultrapassat quasi els Alps Marítics.

El senyor Samblancat a aquestes hores no sap que *mon repos* són també dos mots eminentment francesos i que aquesta denominació és molt freqüent en els xalets de França i Suïssa.

Qui de tu s'allunya d'enyorança es mor...!!

Cap allà les darreries de l'any 1911, Xavier Viura va decidir anar-se'n a viure a París amb el lloable propòsit, sens dubte, de reconquerir allà una fama que a Barcelona començava a perdre.

Així un amic nostre, que llavors vivia a la capital de França, va rebre un dia la visita de l'autor de *Les flames del goig*, el qual li era presentat per mitjà d'una carta d'un conegut dramaturg català.

El nostre amic, tal com se sol fer en aquests casos, va oferir-se al poeta tot instruint-lo en termes generals sobre la vida parisense.

Fou convingut que es retrobarien dintre cinc o sis dies per tal de continuar l'obra d'orientació començada.

Transcorregut el termini fixat, el poeta va retornar a casa del nostre amic, però, oh sorpresa!: anava a acomiadar-se perquè retornava a Catalunya.

— Teniu — va inquirir l'amic — alguna desgràcia de família? Heu rebut males noves? No us trobeu bé?

Xavier Viura va aguantar amb els ulls baixos totes aquestes preguntes i, per fi, tímidament i llençant un sospir, va esplanar-se amb aquests mots:

— M'enyoró, sabeu? Enyoró el nostre sol, el nostre cel, la nostra terra...

L'amic va fer-se càrrec de la situació i va prodigar-li paraules de consol, tot assegurant-li, però, que aquell enyorament seria tal vegada cosa fugissera.

Tot inútil. Xavier Viura es reintegrava dos dies després als vells carrers de Barcelona als quals ha guardat des de llavors una absoluta fidelitat.

Els són, després de tot, el principi i fi de la glòria diguem-ne immarcescible del seu poeta.

En Pujols, exigent amb els altres

Dijous passat, a Martorell, en Pujols tenia a dinar uns quants amics, En Moraguetes entre ells.

Aquest parlava molt elogiosament de Jacinto Benavente, que, segons ell, és *algo serio*. En Pujols tirava aigua al vi d'elogis d'En Moraguetes, el qual, a l'últim, digué:

— És que jo estaria molt content d'haver escrit *Los intereses creados*.

En Pujols, amatent com sempre, respongué:

— Si jo els hagués escrit, també estaria content; però, tractant-se d'un altre, demano més.

Els "enterats"

A la subscripció que es fa arreu de Catalunya per l'Homenatge a Mestre Fabra, no hi ha contribuït gairebé ningú de Badalona, excepte uns quants companys de tren. En Fabra viu a Badalona fa molts anys i gaudeix d'una gran popularitat.

Heus aquí que els senyors Canons del país — tots estan subscriptos a *La Vanguardia* — van llegir l'article d'En Gaziel i quedaren astorats.

— En Fabra és un savi. Ja, ja. Però aquest senyor de *La Vanguardia* li diu filòleg. Què deu voler dir?

Filòleg, filòleg. Després de rumiar-ho molt, van trobar que venia de fil.

— Això és — va dir un dels tals, que es deu referir a can Fabra i Coats.

El primer conte de l'Exposició

— Noí, vine de l'Exposició; m'han donat un sopar fantàstic.

— A veure, canta-me'l...

— Fixat: entremesos, arròs, llagosta, pollastre, dues menes de postres, café i cinyac. Saps per quant, tot plegat?

— Home...

— Per sis rals!

— Vinga, home, vinga...

— T'ho asseguro, per sis rals.

— Suposo que no t'imaginaràs que m'ho cregui.

Segueix un animat diàleg. El que ha sopat a l'Exposició s'entesta a convèncer a l'altre que, efectivament, li han donat aquell àpat per sis rals. El segon acaba per indignar-se i llavors, l'altre, afluixa una mica les veles:

— Veuràs — diu —. No és veritat, però... oi que és barat?

Fóra interessant que es produïssin prou anècdotes per formar un recull d'històries com els de Treich.

L'APERITIU

Pernod arran d'aigua. — S'ha dit parlant de l'humor de Charlot que una de les coses que avaloren més aquest humor és l'imprevist. L'imprevist, en Charlot i en tots els caïres de la vida, és allò que fa estirar el col al nostre nervís i els fa mirar una mica per damunt d'aquella gran butaca de la indiferència en la qual acostumen a reposar.

En un espectacle esportiu, en una conversa, en un sopar o en una aventura d'amor, que no hi hagi una mica d'imprevist, es pot dir que hi hem perdut els diners.

Com que els homes són una mena de bestioles egoistes i epidermiques, resulta que fem veure que vivim uns drames terribles, resulta que l'imprevist d'ordre material, en certs moments de la vida, agafa unes proporcions de deliri, de felicitat completa.

Això m'ho fa pensar alguna sensació que de tant en tant se m'ha produït a la vida, i que sens dubte s'haurà produït a la vida de moltes persones.

I com exemple d'aquesta mena de sensacions, puc citar entre les que poseixo a la meua col·lecció de records, la del «Pernod» de l'imprevist.

Tothom sap que en un café que s'estimi, en una terrassa produïda segons les exigències del confort, si demaneu un «Pernod» autèntic vindrà un cambrer cerimonios, i us portarà tot el servei necessari. Si sou conegut dels cambrers us farà una mesura liberal, us ajudarà a desembolicar el sucre i us dosificarà el gel al vostre gust. Si el cambrer no us coneix o té el vici d'ésser anticònic — que de tot hi ha en aquest món — no us donarà ni una gota més de les reglamentàries, i encara escatimarà el somriure, i si badeu una mica us servirà un Pernod falsificat.

Aquest aperitiu que és el millor de tots, us arribarà a ésser familiar, d'acord amb un paisatge de fils de tramvia, d'autocars, i de gossos fets a màquina. Lligarà amb el color de la combinació — no més que una mica visible, naturalment — de la senyora que teniu a quatre passes i mitja. El fet del costum i de la manca d'imprevist arribarà a esmortuir la consciència del Pernod.

Serà una cosa més de les que es produeixen al dia, potser una mica més agradable que les altres.

Però les situacions poden canviar. Imagineu-vos que per oblidar les secrecions literàries i els anuncis lluminosos, passeu uns dies d'odissea vergonyant i espatifada, en companyia de quatre pescadors, dins d'una barca confitada que fa pudor de tots els àcids de la mar.

Heu pasat una mica de temporal, i arribeu a la platja d'un poble de mariners, amb la pinzellada mínima de confort. Vora la platja hi ha un café; tocant a la porta del cau de les begudes i les mosques, hi ha llaguts amorats, escates de peix, espines i gats patibularis, les algues floten amb una irritació del seu perfum concentrat. És un espectacle pur i sense maquillatge.

Abans us heu tirat a l'aigua, i esparcades com aneu, teniu una set i una gana que us aixequen. Però el destí implacable ja us ha fet saber per endavant que no podeu ésser massa exigents en el ram de la beguda. Aquests cafès esmirriats i pobres, que la majoria de les vegades fien al *paure pêcheur*, giren un suc negre que en diuen café, i uns líquids més o menys de color de barba de frare que en diuen rom i cinyac, i que els acostumen a fabricar a les portes mateixes de l'Infern. Com aperitiu, i com a beguda de totes hores, el mariner beu un vermut llepsós que ve de l'hospici dels vermuts.

Quan ja sabeu del mal que heu de morir, un dia, en el café més trist, us trobeu amb un home que diu: «També tenim això». I «això» és una botella de Pernod del més legítim que dormia com la Bella Adornida al Bosc esperant algú que li inquietés el tap de suro. Fa anys que la tenen al café; una vegada la va portar un home estrany, un francès que tenia les barbes tallades en forma de mandolina, i renegava com un oriol. No li varen pagar amb moneda, sinó a canvi d'una anxova que anava de primera per salar, i que el francès no n'havia vist mai de tan grassa.

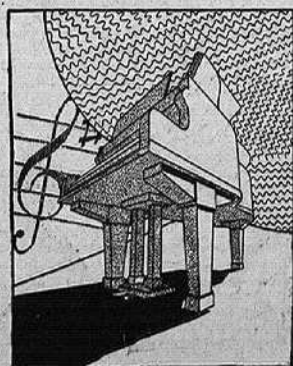
Els pescadors no hi han volgut saber res amb la botella de Pernod, només — d'això fa quatre anys — un grec que venia amb una barca corallera en va beure una mica...

El cafeter us explica tota la història, us posa la mesura que voleu, us deixa improvisar la preparació, i quatre mariners que teniu a la vora us prenen per un ximple.

Però el Pernod arran d'aigua, i en aquelles condicions que s'ha produït, es venja del vostre temperament de desmenjats, us fa la imprevisió de tots els Pernods que heu pres a la vida, agafant-ne de cada un l'instanc de les excel·lències. No és millor ni pitjor que molts d'altres. Tota la seva força està en l'imprevist. És el Charlot dels aperitius.

El mateix que passa amb aquest Pernod pot passar amb el senyal de l'orella d'una dona, amb un llibre, amb un cigarret o amb una idea abstracta.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

CHASSAIGNE FRÈRES

Casa fundada en 1864

PIANOS - AUTOPIANOS

Terminis Més de 31.000 en ús Lloguers

TELÈFON 16086 - CLARIS, 43 - BARCELONA

NOTES ANGLESES

L'US DEL CORREU

Al cap de pocs dies de començar la meua vida a Anglaterra, vaig perdre un paraigua — cas freqüent en la meua existència. L'havia perdut, em semblava, en un trajecte que em començava a esdevenir habitual: Birkenhead-Park a Liverpool-Central. Vaig reclamar-lo aquí, al dipòsit d'objectes perduts. No hi era.

— Deu ésser a Birkenhead-Central — van dir-me.

Vaig comentar-ho amb un professor universitari:

— Ara em tocarà d'anar a Birkenhead-Central — vaig dir.

— No: per què? — va saltar —; escriu.

— Escriure? — vaig fer, bon tros admirat.

— Naturalment. Com era el paraigua? —

I sense esperar la meua resposta va treure l'estilogràfica i va començar a redactar la carta: «Ahir en el trajecte Birkenhead-Park a L'opool-Central crec haver perdut un paraigua així i així... Us agrairé que em digueu si ha estat recollit a B'head-Central.»

L'endemà tenia la resposta en una postal impresa — prova que es tractava d'un procediment habitual. La meua *lost umbrella* no havia estat recollida. M'havia estalviat un viatge en va.

— A Espanya — va dir-me el professor, tot comentant-ho — no s'utilitza el correu com aquí... i el que és pitjor — va afegir somrient —, sovint no es contesten les cartes. No fa gaires anys, hi havia a X (el nom d'una universitat anglesa) un *lecturer* espanyol al qual vaig haver d'escriure per qüestions professionals. No en vaig tenir resposta. Vaig insistir al cap d'algun temps, en termes una mica sorpresos. Llavors vaig rebre'n un mot: em sostenia no haver rebut la meua primera carta. «Us agrairé — vaig insistir — que esbrineu què pot haver esdevingut aquesta carta, perquè una carta no s'ha de perdre. I com que recorde perfectament el dia, l'hora i el lloc on vaig dipositar-la, cas que no aparegui, faré la pertinent reclamació al cap del servei de correus en aquesta localitat.» Tot seguit la carta fou trobada dins un vell armari on l'havien posada — deia el *lecturer* d'espanyol — durant una absència seva.

L'antecòdita va semblar-me molt característica, i ella i la pèrdua del paraigua van constituir la meua iniciació en aquest aspecte de la vida anglesa. Em semblava, tanmateix, que l'amenaça del professor era completament gratuïta i que havia estat feta solament per espantar el seu perseguidor corresponal. Perquè — deia entre mi — es pot rebre una carta, perduda dies ha, per molt que se sapiga el lloc, el dia i l'hora en què s'ha dipositat? Innocència selvàtica! Un dia vaig rebre per correu un tros de faixa de diari. La faixa deia la meua adreça i era adherida a un imprès: «L'article que s'ha separat de l'adjunta faixa — deia l'imprès — no pot de moment ésser identificat. Pot, tanmateix, haver-vos pervingut separadament o haver estat tornat a l'expedidor; però si no l'heu rebut i esteu segur que no ha estat tornat a l'expedidor, ulteriors recerques seran fetes, si així ho desitgeu, sols que aquesta fulla sigui omplerta i enviada, junt amb la faixa, a The Controller, London, etc. Si ulteriors recerques no són desitjades, aquesta fulla ha d'ésser destruïda.» Cinc compartiments havien d'ésser-hi omplerts, i deia un d'ells: lloc, data i hora en què l'objecte ha estat tirat al correu. Evidentment l'amenaça del professor recolzava sobre un fonament real.

Jo no tenia interès que es fessin ulteriors recerques, però no vaig complir la recomanació de destruir la fulla. Procedent d'un país on el servei de correus concedeix tan poca importància als impresos, aquell tros de faixa de diari, recollit tan curiosament, i encastat en aquell full, tenia la valor d'un símbol. El conservo encara.

Diguem, però, que si una semblant organització demostra una sollicitud portada a l'extrem, demostra també que el despendiment de faixes, retols o etiquetes, no deu ésser massa excepcional en el servei postal anglès. La mar en té la culpa. Per evitar els efectes de les tempestats del Canal, les administracions d'alguns diaris del Continent reforcen llurs faixes en els exemplars adreçats a Anglaterra. Els nostres diaris haurien de fer-ho també. Les faixes de La Publicitat i de La Nau arriben gairebé sempre trencades; les de La Veu resisteixen una mica més. De vegades la violència dels temporals deu ésser tan gran que aïduc les faixes reforçades es trenquen; la que conservo és del *Journal de Genève*.

I puix que parlem dels nostres periòdics en llurs relacions amb Anglaterra, convidria potser fer observar que les revistes acostumen a dur un franqueig insuficient. Una revista il·lustrada de gran format, m'era tramesa amb un segell de dos cèntims curiosament encavalcat, gairebé invisible, al caire del gran sobre. I com que, Anglaterra, els efectes insuficientment franquejats són taxats amb el doble del que manca, vaig arribar a pagar set penics i mig (cap a 80 cèntims espanyols) de postage due.

De tota manera és preferible això al procediment emprat en el servei de Correus espanyol per als casos de franqueig insuficient dins el «territori nacional». Ja el coneixeu: la carta o efecte és detingut a l'Administració de partida; si l'expedidor és conegut li és tramès un avís; si no, l'avis és tramès al destinatari, perquè envii a aquella Administració els segells que manquen. Resultat: un endarreriment d'alguns dies en la recepció de la carta, amb el risc, o l'efectivitat, dels perjudicis consegüents.

A mesura que m'anava endinsant en la vida anglesa, comprenia cada cop més l'ús extraordinari que s'hi fa de la correspondència. Extraordinari, ben entès, comparat amb l'ús corrent a les nostres latituds: normal, però si es tenen en compte els avantatges innombrables de saber aprofitar-se'n, pot reportar. Casos com els que s'esdevenen a casa nostra foren inconcebibles. Pocs dies ha, vaig rebre una carta d'un senyor, dient-me que li calia veure'm per a un afer que m'interessava. Vaig haver d'anar expressament a Barcelona. Un cop arribat a la seva presència, va dir-me que em mancava un document per a un afer que ell em duia. «Home de Déu — vaig exclamar — no m'ho podia haver dit en la mateixa carta en lloc de fer-me fer un viatge en va per dir-m'ho de paraula!» Els casos similars abunden, i tothom en deu tenir algun en el seu repertori, sia com a protagonista, sia com a víctima.

«Anglaterra és un país que escriu moltes cartes, tal vegada perquè és un dels rars països on és habitual de respondre-les», ha escrit Salvador de Madariaga en els *Esquisses Londoniennes* del seu llibre *Quatre Espanyols a Londres*. Però l'ús del correu no és solament habitual per a les cartes: tota mena de paquets hi són enviats. Això no és exclusiu d'Anglaterra, però segurament és Anglaterra un dels països on més s'utilitza aquest servei, gairebé desconegut a casa nostra.

En fi, per donar una idea de l'extensió que prenen les relacions escrites a Anglaterra, direm que tota la via acadèmica hi és menada i dirigida per escrit: mai no us serà feta la més petita indicació de paraula, llevat certs casos excepcionals — penso — en què alguna adreça o paraula a casa sigui necessària. Damunt la meua taula, a la Universitat, trobava tota mena de comunicacions: des de l'avis de guardar, a mitja classe, els dos minuts de silenci, en commemoració de l'armistici, fins a la designació per a formar part d'un tribunal examinador.

Per dir-ho tot: un matí, cap a la fi del primer trimestre, quan ja començava a pensar que qualsevol dia em cridarien per pagar-me el primer quart de l'annualitat, vaig rebre per correu un sobre amb el segell de la Universitat. Un cop obert, vaig trobar-hi un xec. Res més: ja estava pagat.

Conexeu el procediment per mitjà del qual són pagats els professors de les Universitats espanyoles, i qui diu professors, diu qualsevol altre funcionari de l'Estat? No? Doncs si, per atzar, en teniu algun entre les vostres coneixences, no deixeu de preguntar-l'hi. I si tant és que us ho sapiga explicar en tots els seus detalls, compareu, si us plau, l'expeditiva simplicitat anglesa amb la treballosa complicació espanyola, i no deixeu de considerar l'ús que l'una i l'altra fan del correu, aquella per alleugerir, aquesta per afeixugar.

FERRAN SOLDEVILA

CONFIRMACIÓ

En l'article que sota el títol *Snowden, el Pacificador* publicàvem en la primera pàgina del nostre número anterior, figuraven aquests paràgrafs:

«En aquests moments — potser quan surtin aquestes ratlles s'hi veurà més clar — ningú no sap a quina part toca. La feina de cinc anys és tota a refer. La gent estranya que aquest aldarull s'hagi mogut no més perquè Snowden troba que manquen als comptes d'Anglaterra en la pla Young dos o tres cents milions de mares a cobrar en un grapat d'anys. Per una quantitat relativament modesta sembla que no hi ha dret a comprometre la pau d'Europa i del món. Tots els pobles interessats han consentit perjudicis més greus. Però no és per això. Encara que es tractés de deu cèntims. S'ha acabat per Snowden el sacrifici dels interessos anglesos — que han d'estar per damunt de tot — a totes aquestes històries de la pau europea i de la reconciliació dels pobles. Ja ho sap prou Anglaterra com s'han de reconciliar els pobles; però pagant ella, que s'ho deixin córrer.»

Al cap de pocs dies teníem la satisfacció de veure confirmat aquest punt de vista. En efecte, Jules Sauerwein, en *Le Matin* de diumenge passat, reportava un diàleg entre un redactor del *New York Times* i el propi Snowden:

«Al capdavant, senyor canceller, no es comprendrà gaire fàcilment que Anglaterra faci fracassar la conferència per una suma equivalent a tres mil·lèsimes del seu pressupost anual.

«És veritat, respongué Snowden, la suma és petita, però no és això l'essencial. Anglaterra s'ha mostrat tan feble en la seva política exterior en el curs d'aquests darrers anys, que tothom ha abusat d'ella. Ha arribat l'hora que la Gran Bretanya prengui el lloc al qual li dona dret la seva posició en el món. Les altres potències han tret avantatges de la nostra incapacitat. Ja és hora que això canviï.»

Per raons estranyes a la nostra voluntat no podem publicar fins la setmana vinent un interviu amb Marcellí Domingo sobre el nou partit republicà socialista.

UNA VISITA A UNAMUNO

Plou a bots i barrals. Sota la pluja, el Bidasoa s'esquitlla de pressa per por de créixer. El dia té un color pàlid de malalt darrera els vidres. Tomba la llum amb un cert llanguiment de femella que, malgrat tot, s'esllavissa. Les hores s'han confós. El mateix poden ésser les cinc del matí que tres quarts de quinze.

Però, tot plegat, fa de seguida olor de poti-poti estiuenc. De seguida, les Galeries Lafayette, amb el seu posat mig figa i mig raim, donen el to. Hendaya és una gata maula que miola baixet. S'ha fet a la pluja. Certament sota l'impermeable caben moltes coses.

Monsieur Taine, en trobar-se en el cas del periodista, s'hauria lliurat, assenyadament, a previs assaigs ambientals. El periodista no pot. En primer lloc — que voleu que hi faci? — té pressa. El periodista sempre va apressat. (En el fons el secret està en un què, al cap i a la fi, Monsieur Taine era un home desvagat.) Demés, Hendaya és més frontera que ciutat.

El senyor Unamuno viu a Hendaya, al capdavant de tot d'un carreret humil i olorós, en una mena de torreta de Sant Gervasi que fos veïna de les Galeries Lafayette. Hi ha al davant de la casa un jardinet polí, petit, bonic, amb un bé de Déu de verdor fresca i una mena de pacífica suggestió clàssica. A la porta dos mots senzills: «Villa Marie». I a sota de cada un, en negre funeràri i trágic, una creu. La casa, sobria, estricta, ben arranjada, positivament acollidora sense afalac.

Però el senyor Unamuno és al Grand Café jugant al mus. I al café, en efecte, don Miguel presideix una partida de jugaires. Aixeca els ulls, darrera la rodona inquisició de les ulleres, fa un ample gest amical i demana permís per a seguir, un instant, el joc.

Assegut a la taula propera, espero el moment únic i solemne en què don Miguel hagi de cridar escopint-lo a les cares dels companys: «Ordago a la grande», però els fets no volen concedir-me aquesta gràcia. La partida acaba. Don Miguel ha perdut dos punts. S'aixeca i se m'acosta.

Té la mateixa alta i ferrenya fortitud de sempre. Ferma i ben plantada, la corpora no s'ha aïolat ni esllanguit, la blancor absoluta del cabell i de la barba li dona certa austeritat sanitosa de vell joventut. Camina segur, àgil, sense hastó i sense fadiga. Els ulls tenen la brillantor serena, profunda i agressiva, tan escaldantment subratlladora de la seva paraula abundosa, magnífica i decisiva.

Don Miguel està, sortosament, en plena bona salut. Com que m'havien dit que havia sofert una pertorbació en aquesta seva normalitat sanitosa, no puc menys de felicitar-lo pel seu aspecte.

Explica aleshores que fa uns setmanes arribà a esverar-se. Tingué dos desmaís, la qual cosa en ell que als 65 anys — els fa el 29 de setembre — no ha tingut ni la més

petita alteració de salut, era per esverar. Ha resultat, però, que es tractava d'una petita indisposició intestinal. Unamuno, com tots els homes forts, es complau en la seva fortalesa.

— Si — repeteix —, no he tingut mai ni una migranya. Tinc un cap molt dur. «Una cabeza vasca» — afegeix com qui proclama una executòria —. I amb la més neta i alta i depurativa característica: la tossuderia. Als bascos poden guanyar-nos en moltes coses, però en tossuderia, no. Diuen que els aragonesos claven els claus a la paret a cops de cap; els bascos també, però amb la punta cap enfora.

Dintre el café segueix la conversa, a fora segueix la pluja. Ni de l'una ni de l'altra puc donar idea als lectors. Ambdues són profuses, abundants i excepcionals. Negada en aquestes aigües i cara al mar, Hendaya s'infla com una esponja. El Bidasoa guilla com un gos, cua entre cames.

Don Miguel llegeix molt, infadigablement; obres filosòfiques estrangeres — alemanyes i angleses — amb preferència. I escriu poc. Algunes poesies, de vegades. «Versos, versos!», crida amb una joiosa exaltació gairebé agressiva.

Una conversa amb Unamuno, si el seu col·locutor sap callar i escoltar, iniciant tan sols algunes suggestions, és com l'espectacle d'una nova creació. El món adquireix un nou sentit i hom sospita que és el seu sentit vertader i eternal, substantiu i únic. Passant per la verba inexhaustible del gran escriptor, les coses prenen caires insospitats, significacions sorprenents que, no obstant, prenen de seguida el relleu de l'autenticitat. Així la mort és vida i una illa inhòspita, resseca i grisa és com un «oasi en el desert de la civilització», alguna cosa com un magnífic aixopluc on l'ànima viu divinament la delícia de l'Eternitat.

Dintre el café segueix la conversa. A fora segueix la pluja. Algú proposa de sortir. Els amics volen procurar a l'il·lustre professor el gaudi, per a ell tan grat, de la deambulació. Però ell recomana que esperem. Cal esperar.

En aquests darrers anys i segons he pogut escatir, sentint-lo ara, la conversa, el monòleg d'Unamuno ha guanyat una gràcia nova, ben fruitada: l'humorisme. Té, en aquest rengle, molt notables manifestacions. És una dada plena de significació.

Segueix plovent. Seguint esperant. Però, don Miguel, això durarà qui sap el temps — li diu algú, invitant-lo a sortir. Ell, aleshores, mira el cel, mira la tarda tota sencera amb una sola ullada i arronçant l'espatlla va i diu:

— Quant voleu que duri? Un moment o altre escamparà. Tornem a jugar, si els sembla.

A dintre el café segueix la conversa. A fora, m'adono que segueix la pluja.

RAFAEL MARQUINA

Hendaya, agost.

El Concurs de MIRADOR

Quines cinc persones voldrieu veure dintre el "Tubo de la Risa"?

Atenent circumstàncies que ens han estat indicades, hem decidit ampliar una setmana més l'admissió de butlletins de votació per al nostre concurs. Per tant, les Bases que avui reproduïm contenen les dades modificades d'acord amb aquesta decisió que hem pres. Així, doncs, els nostres lectors que encara no s'hagin decidit tenen una setmana més per omplir la candidatura.

Són nombrosos els que cada dia rebem. El que ens sap greu és que no podem publicar (en tal cas necessitariem tot un número) gran part dels butlletins, uns interessants per la combinació de noms, d'altre per l'afegit humorístic que porten aquests. Potser, però, podrem oferir-ne alguns de mostra.

Encara que els primers llocs ara ja són previsible, no volem ésser indiscrets amb nosaltres mateixos.

BASES

1. El concurs està dotat de quatre premis: Primer premi, 100 pessetes de llibres; segon premi, 50 pessetes de llibres; tercer i quart premis, 25 pessetes de llibres cada un.
2. La votació es farà mitjançant el butlletí inserit en la pàgina 7 d'aquest número.
3. Els butlletins, degudament omplerts amb els cinc noms escollits pel lector, hauran d'arribar a la redacció de MIRADOR (Pelai, 62) per tot el dia 29 del mes corrent.
4. El votant pot no signar el seu butlletí. En aquest cas cal que adopti un lema o una contrasenya per justificar la paternitat de la seva votació en el cas que hi escaigüés un dels premis que oferim.
5. El dia 30, a la redacció de MIRADOR, es procedirà a l'escrutini dels butlletins rebuts. Els noms dels cinc elegits per majoria de vots per anar al "Tubo de la Risa", seran publicats en el número del dia 5 de setembre. Si es produeix algun empat, es resoldrà atenent-se a l'ordre amb què els noms siguin posats a la llista, donant un punt al primer citat, dos al segon, i així successivament, i atorgant el primer lloc al nom amb menor puntuació.
6. Publicada la llista dels cinc elegits pel plebiscit, serà guanyador del primer premi del concurs el lector que hagi tramès una llista igual a la resultant de l'escrutini, no sols en els noms, sinó també en l'ordre de citar-los. En cas de manca de coincidència absoluta, guanyarà la llista més aproximada. Els premis segon, tercer i quart seran atorgats seguint l'ordre d'aproximació, de més a menys, de la llista guanyadora.
7. Publicat el resultat del concurs en el número de MIRADOR corresponent al dia 5 de setembre, el guanyador podrà passar per la nostra redacció, de 7 a 8 del vespre, a recollir el val mitjançant el qual podrà retirar a la Llibreria Francesa o a la Llibreria Catalònia els llibres que triï al seu complet albir.
8. MIRADOR es reserva el dret d'anul·lar els vots que, a criteri del setmanari, no puguin ésser inclosos en el concurs per raons justificades.

GRAN SASTRERIA LAIETANA
LA DEL RELLOTGE

ELEGANCIA - PROMPTITUD - ECONOMIA

Extens i variat assortit en les novetats que la moda imposa
Veritable i garantitzat tall americà

Trajos estam i fresc, a mida, des de . . . 75 pessetes
Pantalons tennis a mida, des de . . . 18 a 115 »

TALLADORS DE PRIMER ORDRE

40, VIA LAIETANA, 40
TELÉFON 12446

EL MILLOR HOMENATGE A POMPEU FABRA

Primer cal vendre gramàtiques

Es venen o no es venen llibres? Això és el que ara es discuteix una vegada més. Heus afe un tema que mai no passarà de moda a jutjar pels comentaris que cada dos per tres motiva. Mal per mal, felicitem-nos que així sigui.

L'opinió general recollida aquests dies, ha dictaminat novament que sí que se'n venen, per bé que no en la proporció que un hom voldria. Que certament que es registra, de tant en tant, un cert avenç, però que és tan migradet que bé pot dir-se que l'augment de venda no és tal com seria de desitjar, ni de bon tros.

Ara bé; hem de sorprendre'ns d'aquests migradíssims avenços? Si volem ésser tots plegats una mica sincers, si volem posar-nos serenament la mà al pit — per dir-ho altrament —, haurem de concloure que tal com estan les coses això no ha d'estranyar-nos ni gens ni mica. Més aviat ens hauria de sobtar, gosaríem dir, que encara arribem a registrar petites millores, per molt insignificants que siguin.

L'augment de lectors (per què massa sovint s'escriu llegidors?) a casa nostra ha d'anar estretament lligat, al nostre entendre, a l'acreixement de l'estudi de la gramàtica. Aquesta assignatura, cal reconèixer-ho, no compta pas amb massa seguidors. Hauria d'ésser la més ben peixada, i, en canvi, es veu obligada a fer el trist paper de ventafocs de la nostra cultura. Els comptats cavallers que han decidit de rompre llançes en honor d'ella, són tan pocs, que fa pena de veure com breguen en mig de la més gran indiferència. I bé; ¿ens serà permesa una definició? El dia que es venguin gramàtiques com el pa que mengem, la venda del llibre vindrà ella sola per les seves passes comptades.

Tan poc com costaria que cada individu es decidís a adquirir una gramàtica i que després hi donés una bona llegida. Gent com som habituats a l'autodidactisme — inclús en els comptats casos en què podem passar-nos-en — no ens hauria de venir d'una cosa més a aprendre per compte exclusiu nostre. Al capdavant, qui més qui menys té necessitat alguna vegada de redactar quatre mots. Per vanitat i satisfacció de nosaltres mateixos, hem de sentir-nos empesos a quedar una mica dignament davant la persona que ha de rebre unes ratlles nostres.

El suposar que difícilment serem correspostos — de vegades és molt suposar — amb un redactat discret, no ha de fer-nos desistir del nostre projecte. Al cap i a l'últim, allò que ha d'esperonar-nos a fer degudament les coses és el quedar bé nosaltres. Per altra banda, com més serem a expressar-nos amb una discreció mínima, més seran els nous adeptes que arrossegarem, per temor a seguir fent un mal paper per més temps.

Una cosa per la qual no podem passar, és que se'ns retregui els temps escolars com a pretext. Opinem que el que cal és una mica de bona voluntat. Un quart diari a llegir una pàgina de gramàtica, tothom pot despendre'l. Qui més qui menys tindrà una afició ben arrelada que fet i fet li pendrà un parell d'hores diàries. Quinze minuts, doncs, que haurem manllevat a la nostra dèria, sense que aquesta en pateixi massa, bé poden dedicar-se a l'art de construir i ortografiar normalment els mots, si això ens ha de reportar la tranquil·litat de la nostra consciència, si altra cosa no.

I per damunt de tot, quan es té la sort de poder comptar amb una gramàtica que ha estat redactada per un home que es diu Pompeu Fabra, aquesta obligació que tots tenim i que venim al·ludint, es transforma automàticament en un esplai. El nostre gramàtic tot us ho dona solucionat, però en forma clara i precisa, sense enfartes i de la manera més simple. Tots els esculls han estat salvats, amb aquella elegància i amb aquella seguretat de l'home que sap on va. I aquesta seguretat en l'obra d'un home, no ens dolgui de dir-ho, rarament la trobarem a casa nostra, una vegada exceptuada la figura de Lluís Millet, l'única que de moment se'ns ha acudit.

Aquests dies s'està homenatjant el nostre gramàtic, l'home al qual devem més, per tal com en donar-nos una gramàtica perfecta, ha permès que recobréssim plenament l'expressió per arrearçar aquell baluceig dels anys darrers. La gent no es mostra pas massa gasiva i cal suposar que seguirà captant-se com cal. Però s'ha d'honorar encara més pràcticament el mestre. Res més senzill que d'aprofitar les seves ensenyances i, sobretot, fem tots plegats que no hagi d'esgarramellar-se tan inútilment. És realment descoratjador que cada dos per tres se'ns hagi de maldar sobre l'ús del *doncs* causal o el veritable significat del mot *freturar*, després de les incomptables palmatedes que hem hagut de rebre. Tant com veular per la seva vellesa — a despit dels seus seixanta anys vessa joventut per tots quatre costats —, Pompeu Fabra ens agrairà que tots plegats ens hi fixem una mica més a escoltar els seus renyts.

I fet una mica de pas a la vàlvula del nostre entusiasme pel mestre, siguin permès d'insistir sobre el nostre punt de vista. Cal vendre gramàtiques. El dia que això serà un fet, i que, per tant, tots sabrem una mica aquesta assignatura, no ho dubteu gens, aleshores serà arribat el moment en què el llibre assolirà tiratges que ens faran quedar una mica decentment.

Si la molt il·lustre Lliga Regionalista (q. a. c. s.) s'hagués preocupat, en els seus bons temps, de la venda de gramàtiques, la nostra situació cultural fóra bastant més florent. Ara que no es podrien evocar aquells famosos àpats servits a milers i milers de comensals. Però cal fer-se ben bé càrrec de les coses i reconèixer un cop més que no es pot matar tot el que és gras.

ENRIC ROIG I QUEROL

CAMISERIA

FITÓ

BARCELONA

Jaume I, 11 — Telèfon 11655

La Pau. — Un bon bany de mar m'anirà bé, però em sembla que l'aigua és massa ferruginosa.

(Il Travasso.)

LES LLETRES

PUNTUALITZEM

Alto, Estelrich!

Una maniobra sense traça i una frase de dos talls

En el seu article del dia 10, el senyor Joan Estelrich barreja MIRADOR en una qüestió d'anònims privats que diu haver rebut i que en converses particulars atribueix a persones no gens amigues nostres. En el seu article del dia 14, pretén esmenar la "gaffe" destriant, amb maniobra que vol ésser hàbil, MIRADOR de la paternitat d'aquells i insinuant-la a un col·laborador nostre.

Maniobra inútil. No publicarem per casualitat l'article que ha provocat l'ex-abrupte retolat *Trist descobriment*, sino perquè MIRADOR creia, i creu encara, que el seu contingut versa sobre una matèria perfectament opinable i perquè en ell es fa ús d'un dret de crítica que ningú no té el dret de restringir. Naturalment, també reconeixem al senyor Estelrich el dret d'oposar-se a les afirmacions contingudes en l'article de referència, però no el de deixar aquestes a un costat i llançar-se d'una manera impetuosa i grollera contra el seu autor.

Davant de MIRADOR hi ha persones perfectament conegudes, que van creure publicable l'article i, per tant, volen assumir la responsabilitat de la seva publicació. Si no fos així, aquell article hauria estat refusat. No cal que el senyor Estelrich ens ofereixi, tot perdonant-nos la vida, una escapatória. No la necessitem, perquè recollim com a propis els atacs dirigits al nostre company.

I afegim que qui fa aquelles insinuacions a dalt esmentades i a les pot provar, li podem dir copiant-lo: "Sense exageració, sense ira, aquest home ha trepitjat les regles entre cavallers, les regles entre companys, les regles entre amics. En un país com Anglaterra, per exemple, ja no seria admès en societat."

Exigències de la vanitat

Joan Estelrich, en rebulides intermitents del seu ancestralisme de foner balear, agita a mandronades les agües ensopides del nostre petit món literari: una tempestat en un vas d'aigua, les peripècies de la qual només són seguides per un centenar de persones. Però així hi ha cada any unes quantes temporades Estelrich, i la d'ara és de més èxit, a jutjar per l'enrenou, no pas pels guanys de qui l'ha promoguda.

Es que la vanitat necessita aliment continu.

Afany d'intervenció

Una situació de dictador cultural és una perspectiva afalagadora per a l'ambició i la vanitat que complexen un temperament dinàmic, exuberant de vitalitat. Però n'hi ha que no volen que una disciplina els sigui imposada, sino triar-se-la.

A part de les raons respectables que tenim els que no ens volem deixar enrolar — i no som nosaltres sols —, hi ha un altre punt que pot ésser posat a discussió, si cal:

Ha d'estar en les mans d'un sol home, aquest control de tots els afers de cultura? Punt que automàticament planteja aquest altre:

I per què aquest home ha d'ésser precisament l'Estelrich?

Tots recordem un cas de dictadura espiritual: el de l'Ors. Una sola experiència que no ha deixat ganes a ningú de repetir-la.

No ens referim a la situació d'un Maragall, per exemple (d'aquest Maragall "liquidat" d'una manera tan sumària i tan barroera per un testimoniador qualsevol, però que no ens costaria gens d'anomenar, liquidat que ha estat acollida com un vot a favor per Joan Estelrich, que intervén en l'edició de les obres de Maragall). La lligó d'un Maragall, per la superioritat i la independència d'aquest, per la seva no intervenció material i directa en cap afer, i per això mateix escoltada per tothom, no és classificable en la mena de monopoli que ambiciona l'Estelrich.

Unió sagrada, tabú pairal davant una inflació de prestigi i una activitat que vessa dels límits que li són propis? Som molts que no ens volem deixar tutelar.

Les qualitats innegables, els indiscutibles mèrits contrets per l'Estelrich troben llur aplicació honorable. Que ell mateix no espatlli les primeres i no rebaxi els segons envaint camps on no és desitjat.

I consti que en aquesta casa, per bé que Joan Estelrich no hi tingui admiradors, no ens hem dedicat a parlar d'ell fins que, per dir-ho vulgarment, ens ha ficat els dits a la boca. (Unes poques anècdotes innocües, com n'hem explicat d'altres persones, algunes ben pròximes nostres, no són pas cap demostració d'hostilitat.)

Previem, però, que tard o aviat n'hauríem de parlar. Les presses de la seva ambició i l'afalac de la seva vanitat, han avançat l'hora. La seva impulsivitat ha fet que el trobéssim en la nostra òrbita.

Crisi de què?

Comptem per endavant amb la sortida dels esperits pusillànimes i candorosos que ens diran, amb característica cantarella, que no ens disputem, sino que ens unim. Aquests plans no poden comoure'ns per tal com no són res més d'una conveniència col·lectiva, sino d'una mollesa de caràcter avest a tota mena de concessions i toleràncies supèrflues.

Cal la unió davant una indiscutible utilitat general, no davant el cas d'ara, que no és sino un cas singularíssim sense altra importància que la que li ha donat l'Estelrich embocant el seu altaveu. És simplement un cas personal, i cal, doncs, no desviar la qüestió complicant la col·lectivitat en un triangle, en el qual no té res a veure, mitjançant una pretesa "crisi de caràcter".

No negarem que existeixi una crisi d'aquesta mena, menys encara negarem que el seu origen es troba en les reiterades decepcions de la conducta dels homes més admirats en diferents ordres ha proporcionat a la dòcil col·lectivitat. En el present cas, si s'insinua alguna crisi del caràcter, serà probablement la del caràcter del senyor Estelrich.

També volem comptar per endavant que, en la present ocasió, algú repeteixi aquella frase: "Catalunya desfa els seus homes." És una d'aquelles frases brillants que enlluernen i estalvien de raonar. Pensi's si els homes que hom diu que Catalunya ja desfet, no s'havien desfet ells mateixos.

No som envejosos ni odiem el triomf. Distingim la rebentada de la funció crítica honradament exercida. Per això rebutgem que algú pretengui conjurar-nos a sostenir prestisgis en els quals no podem creure. Els prestisgis no s'imposen, sino que es guanyen.

Admetre una altra cosa fóra no ésser lleials ni amb nosaltres mateixos ni amb els interessos de la col·lectivitat tan sovint invocats.

MIRADOR

Els medis literaris

Copiem d'un *Tractat del debutant* amb què Jean Prévost ha completat una edició recent dels *Consells als joves literats*, de Baudelaire:

"Els medis literaris d'avui, que ja no estan units entre ells contra el burges per la fraternitat que regnava fa 90 anys, i que prenen els burgesos per còmplices de llurs petites baralles, tenen per al burges una reputació d'odi mutu i d'extrema malvolença. Aquesta opinió és pueril. La majoria de gent de lletres, fora de llurs obres, són prou apàtics, o prou bons crítics d'ells mateixos, o prou assenyats, per riure's de qui els destesta. Per això quasi mai llur odi no passa als actes, sino que quasi sempre es dissipa en anècdotes i frases enginyoses."

"Han existit, aquests darrers temps, persones o grups que dirigien a llurs adversaris amenaces físiques, com puntades de peu, amenaces de duel, i arribaren fins a l'atac a mà armada. Alguns d'aquests personatges es creien segurs de la impunitat gràcies a llurs relacions. No els imitem: recórrer a aquesta mena d'arguments prova una gran indigència de raó i d'intel·ligència. Però no us deixeu intimidar: més d'un us enviarà cartes d'excusa."

ADVERTIMENT

Degut a raons d'imperiosa actualitat, trenquem avui el costum de publicar en aquest lloc un conte inèdit. Suposem que els nostres lectors no ens fan cap retret d'aquesta infracció d'una regla que ens havíem imposat.

La rèplica d'En Mínguez

Rebem la següent comunicació impresa, que creiem molt interessant per als nostres lectors:

Barcelona, 19 d'agost de 1929.

Sr. . . . .

Molt senyor meu:

Excuseu que distregui la vostra atenció amb aquest escrit. Vaig a exposar-vos les raons que m'hi obliguen.

Estelrich publicà a *La Veu de Catalunya* del 14 d'aquest mes un atac de violència extraordinària contra la meua persona. No hi planyia afirmacions de la inexactitud de les quals puc demostrar. En vista d'això, vaig redactar una rèplica, que llegireu a continuació, i la vaig enviar el dia 17, a les 4 de la tarda, a la Direcció de *La Veu*.

El dia 18, a les 5, el senyor Pellicena, Director de *La Veu*, em cità al seu despatx. Em notificà que la meua rèplica ja havia quedat impresa, i de fet n'havia ordenat la inserció a l'edició del dia 18. En efecte, em mostrà les galeres. Afegí que, abans de tirar, s'havia repensat i havia decidit convocar-me per a aconsellar-me de publicar la rèplica en un altre periòdic. Endebades vaig fer-li observar que, contra el que ell assegurava, la qüestió no havia nascut a MIRADOR. Les meves afirmacions d'aquell article no havien estat recollides; lluny d'això, Estelrich havia iniciat, des de *La Veu* estant, una campanya injuriosa contra mi. Per tant, em calia defensar-me davant del mateix públic que havia llegit aquelles acusacions. Ens acomiadàrem amb aquests mots del senyor Pellicena: —A l'edició d'aquest vespre, no pot anar, per dificultats materials. M'ho miraré amb simpatia, i veuré si puc publicar-ho demà diumenge. Passeu a les 10 del vespre, i us constataré concretament.

A les 10, el senyor Pellicena em manifestà: —No puc publicar el vostre article. Seria infringir una norma fixa del nostre diari. Vós ja teniu els vostres periòdics. Jo no em molestaré si hi publiquen el vostre escrit. Feu-vos càrrec que Estelrich és redactor d'aquest diari.

Vaig replicar: —No tinc cap periòdic. No sóc redactor de cap. I posat que ho fos, la meua honorabilitat queda en suspens, en tant que jo no pugui defensar-me des de *La Veu*, la qual publicà la injúria. Vós em negueu les vostres columnes: recordeu que a Estelrich, en canvi, els altres diaris li donen franca hospitalitat sempre que la demana.

Cortessament, però amb fermesa, el senyor Pellicena reiterà la seva negativa. Conclougué: —No puc fer sino una cosa. Si vós no ho publiquen en cap altre diari que MIRADOR, jo em comprometo formalment a no inserir a *La Veu* una ratlla més sobre aquest afer.

Així s'acabà la conferència. Ignoro encara quines circumstàncies decidiren les vacil·lacions del senyor Pellicena. Per la meua part, no he volgut recórrer als altres diaris: per a sincerar-me, m'interessava de moment *La Veu*. No havent pogut obtenir-ho, m'ha calgut fer un sacrifici i costejar-me l'edició de la meua defensa.

A continuació, publico els dos documents. L'un ha estat protegit per una edició considerable. L'altre surt aquí per primera vegada: prego, doncs, a tothom, particulars i empreses periodístiques, que li donin la major publicitat.

Us saluda molt atentament,

JOAN MINGUEZ

(A continuació es transcriu l'article d'Estelrich. El passem per alt per entendre que la major part dels nostres lectors el coneixen. I segueix després la rèplica:)

Estelrich, valent-se de l'hospitalitat d'aquest diari, hi ha publicat un atac contra mi. El lector recordarà segurament els termes del seu article. Per la meua part, no abusaré de l'atenció del lector ni de l'hospitalitat del diari. Em limitaré, doncs, a defensar-me d'unes acusacions.

Abans de tot, precisaré que vaig publicar un article a MIRADOR exposant els perills de l'orientació donada a la F. B. M. pel seu director. En compte de rebatre les meves afirmacions, de les quals únicament diu que són discutibles, Estelrich vol localitzar l'afer a una qüestió personal.

Com a subscriptor de la F. B. M., he estimat sempre indiscutible el meu dret a la crítica. Aquest dret el té sempre tot aquell qui compra un llibre, encara que no sigui la crítica la seva habitual activitat.

Tenia, a més a més, un dret evident a signar l'article o a deixar de signar-lo. Ara bé: en el meu cas, per a poder parlar com a simple lector, em calia renunciar a la meua personalitat de col·laborador de l'empresa. Per evitar que les meves queixes —tal com s'ha esdevingut, precisament— poguessin ésser atribuïdes a la meua enemistat amb Estelrich, vaig decidir no signar-lo. Hi vaig posar de moment les meves inicials. Quan algú va advertir-me que, en un món literari tan reduït com el nostre, les inicials eren tan explícites com el nom, determinàrem substituir-ne una. És, doncs, evident que, si el meu escrit aspirava a contundència, calia desviar-ne tota qüestió personalista. Llevat d'aquest desig, res no em vedava de signar-lo: la meua independència literària i política em permet d'assumir-ne la responsabilitat. Vaig parlar com a lector, recollint tan sols fets públicament coneguts: han contestat al col·laborador. Quedo, doncs, obligat a precisar en aquestes mateixes planes les meves relacions amb la F. B. M. i el seu director.

Estelrich m'invità a col·laborar, i vaig acceptar. Magrinyà i jo traduírem el Tibul.

Després em fou encarregat el text i la traducció de Properi, sota la revisió de Joaquim Balcells i Carles Riba, en les condicions habituals. La tasca fou executada sense cap incident: tant Balcells com Riba treballaren amb mi en una cordial avenença. Adhuc, quant al text, vaig tenir la sort de poder suggerir alguna variant inèdita: recordeu que el doctor Balcells va felicitar-me. Els revisors, doncs, no es queixaren del meu treball.

Tot havia rollat sense entrebancs. Però, llesta l'obra, un dels revisors allegà que la revisió d'un volum tan dens com el Properi (un 20 ó un 30 per cent més extens que els altres) no era compensada amb els honoraris habituals. Davant d'això, Riba va obtenir una indemnització en metàl·lic. Al doctor Balcells, sense prevenir-lo d'aquesta suplantació (així va confessar-m'ho el digne professor en un sopar) Estelrich decidí compensar-lo inscrivint el seu nom com a estabridor del text, en compte de posar-hi el meu. Aquest és el fet escandalós. La meua acusació no és vaga: tinc totes les proves necessàries. El Departament de xecs del Banc de Catalunya, la meua comptabilitat, la de la Fundació, tot això respon de l'exactitud d'aquest fet.

Com vaig reaccionar davant d'aquesta espoliació? Vaig advertir lleialment Estelrich que si el volum sortia al carrer així, jo em veuria obligat a parlar. Estelrich, d'una manera ben expeditiva, va tirar endavant. Què em calia fer? Vaig consultar el cas, i m'aconsellaren que no fes soroll: la Fundació acabava de néixer i no li convenia l'escàndol. Per amor a la Fundació, doncs, vaig suportar l'afront en silenci.

I hauria callat sempre, per un esperit de disciplina que avui reconec equivocadament: cal que les coses transcendessin, per evitar que nous abusos es perpetrin en l'ombra. Crec haver demostrat com estimo la Fundació. Fins avui, encara, he assistit sempre que he pogut als actes oficials, per entendre (i Estelrich no ha ignorat mai els meus sentiments) que la Fundació no és culpable de les arbitriietats del seu director. La F. B. M. serveix uns ideals molt per damunt de tot personalisme.

Doncs: no he trait ningú. Primer perquè no he utilitzat cap secret, sino que m'he limitat a constatar fets de públic domini. En segon lloc, perquè no estic obligat a ningú: mai no m'he sentit, ni l'hauria acceptada, en dependència d'Estelrich. Altrament, a casa seva mateix, en aquella ocasió, li vaig retreure l'indignitat del seu procedir.

He demostrat que els revisors no hagueren d'excedir-se sino per mor de l'extensió de l'obra de Properi, salvat que Estelrich deixa de fer; que NO HI HAGUEREN SANCIONS ECONOMIQUES. Si no he donat cap més volum a la F. B. M., no ha estat perquè ningú m'hagués exclòs, sino perquè activitats més remuneradores me'n priven. Ho sap Estelrich i ho sap el doctor Balcells, el qual m'instà recentment (al darrer sopar de la F. B. M.) a reprendre les meves tasques.

Estelrich m'atribueix la intenció, en signar amb aquelles inicials, d'exposar el meu amic Magrinyà a ésser sospitat autor d'aquell article. Bastarà contestar que tal sospita és gratuïta, puix que anteriorment Estelrich escriví que aquelles inicials eren totalment desconegudes. Altrament, sembla que al món hi ha altra gent amb tals inicials.

Quant a les partícules despectives amb què Estelrich fa precedir el meu cognom, sols recordaré que tinc el mateix de quan ell m'invità a col·laborar. Que aquest cognom, i suposo que ell tampoc el seu, no me l'he triat jo. Que la circumstància del meu cognom i de la meua naixença no desvaloritzen, al meu entendre, els meus esforços.

En l'escrit d'Estelrich hi ha una altra qüestió que no puc passar per alt. Diu que rep anònims i me n'insinua la paternitat. La gravetat d'aquesta acusació fa esperar que Estelrich serà més explícit.

Que el lector i la Direcció del diari m'excusin del temps i l'espai que he pres. Però bé em calia defensar-me, si a un article ple d'afirmacions m'han replicat amb la difamació.

I bé, el lector conclourà. Per la meua part, crec cadascú responsable del que afirma. Per això no recullo aquí les altres insinuacions que ofenen la meua honorabilitat. No és el públic qui té de sancionar-les. Les ventilarem en el temps i lloc que es mereixen.

JOAN MINGUEZ

Nota final: Que els senyors al·ludits en aquest escrit m'excusin d'haver-los tingut d'anomenar. No ho faig per a haver-los aparèixer conformes amb la meua actitud: és possible que llur criteri no coincideixi amb el meu. Jo els el respecto. Únicament els invoco com a testimonis d'uns fets, alguns dels quals ja es justifiquen altrament.

JUST CABOT

ELS LLIBRES

STEFAN ZWEIG, Amok, seguit de Vint-i-quatre hores de la vida d'una dona. (Biblioteca «A tot vent»).

Fa uns quants mesos, algú es planyia perquè, segons deia, el conte era un gènere abans molt conreat en català i ara a penes era cultivat. Li fou retret que les Edicions de «La Mirada» havien publicat alguns volums de contes i en tenien d'altres en cartera, i que la Biblioteca «A tot vent» anava a inaugurar una col·lecció a base de contes. Podríem haver dit, per la nostra part, que MIRADOR en publica un gairebé a cada número.

Tot esperant que la darrera col·lecció esmentada ens doni els volums anunciats de contistes catalans, ha inaugurat la seva col·lecció amb un llibre de Zweig que conté dues històries curtes, tal com diuen els editors, ja que en català no tenim cap equivalent de la «nouvelle» dels francesos.

Gràcies a les traduccions franceses de Zweig, essent la llengua alamenya poc coneguda entre nosaltres, hem pogut llegir algunes obres de l'escriptor austríac, principalment assaigs. Tant en aquests com en les novel·les l'autor ens apareix com un romàntic, si és que aquesta paraula vol dir ben bé apològista de la passió. El tema típic de les narracions de Zweig —almenys pel que li coneixem— és l'explosió violenta dels instints, i del sexual amb preferència.

Ja des del principi de les seves «nouvelles» Zweig crea una atmosfera densa gràcies a la tensió extrema dels sentiments i les situacions. I això, jutjant per les traduccions, no sembla pas aconseguit merament amb artificis d'estil, sino amb una observació aprofundida i un anàlisi aguditzat per la visible influència freudiana. Cal dir que una introspècció així exagerada sembla ultrapassar sovint els límits. El lector arriba a maliciar-se

STEFAN ZWEIG

i a creure que els personatges de Zweig no són exclusivament humans; Gide asseguraria que el dimoni els té poc o molt posseïts. Gide i potser el mateix Zweig. La protagonista de les *Vint-i-quatre hores de la vida d'una dona* parla de «l'aspecte demoniac de la nostra naturalesa» i de «les forces demoníques de l'existència». El mateix Zweig ha intitulat *El combat amb el diable* la reunió dels seus assaigs sobre Hölderlin, Kleist i Nietzsche, tres víctimes de la follia. I el protagonista d'*Amok* és també una víctima de la follia tropical coneguda amb aquest nom.

Es que a Zweig, romàntic revoltat, li agraden els atzars que capgiren la vida d'un individu, les catàstrofes que el destrueixen (ohi ha una voluptat en l'huracà en furia), cantava el romàntic Púixkin, que ha esdevingut un clàssic rus).

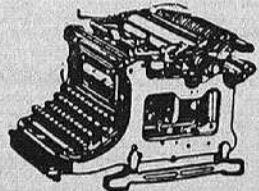
Tant en *Amok* com en les *Vint-i-quatre hores de la vida d'una dona*, una existència més aviat banal és de cop separada del seu camí normal per la topada amb una persona del sexe contrari i l'afer no es resol en idiï, sino en tragèdia. Davant la violència de la passió, els protagonistes perden tot control intel·ligent i s'ensorren a l'abisme. La novel·la russa ja ens havia acostumat a aquesta psicologia dels decaiguts contents de llur decaïment. Però allò que en els russos és simplement resignació, en Zweig pren un aire de protesta contra l'ordre, la societat, les convencions i la recerca d'una finalitat a la vida.

Sobretot en *Amok*, notarem una intuïció poderosa, una gran traça de narrador i un anàlisi ben portat. En canvi, per al nostre gust, en les *Vint-i-quatre hores*, es troba un excés analític que l'estil fugat no arriba a compensar.

No podem, és clar, dir res sobre la fidelitat de la versió que Ernest Martínez Ferrando ha fet de les dues novel·letes de Zweig. Es llegixen planerament, perquè la prosa d'aquest, barreja estranya de tumulte i de lucidesa, se'n duu al lector planes enllà. El traductor ha reeixit a donar moviment i plàstica a la seva traducció. De tant en tant, però, alguna incorrecció de llenguatge, algun gerundi sobretot, us donen un sotrac.

Albiol G. i Riera, S. L.

Passelg de Gràcia, 42 - BARCELONA - Telèfon 15345

Quan vulgueu adquirir una màquina d'escriure consulteu-nos. Aquesta casa és absolutament formal. Màquines de totes marques: noves, reconstruïdes i d'ocasió. Taller ben muntat per a adobs i reconstruccions. Abonaments Representants de l'atril «KOPI» i multicopistes «PERFECT»

D'UN 5 A UN 10 PER 100 DE DESCOMPTE PRESENTANT AQUEST ANUNCI

OFICINA INTERNACIONAL DE PATENTS I MARQUES

Josep Torre de Mer Sanromà
Advocat

Balmes, 66 • Aragó, 225 • Telèfon 70873